

Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och allmän
förmögenhetsrätt
Att: Henrik Holmberg
Rosenbad 4
103 33 Stockholm

Vår referens/dnr:
SN dnr 4/2016

Er referens/dnr:
Ju2015/10162/L2

2016-02-23

Remissvar

Europeiska kommissionens två förslag till direktiv om dels vissa aspekter rörande avtal om leverans av digitalt innehåll, dels vissa aspekter rörande avtal för försäljning av varor på nätet eller annars på distans

Föreningen Svenskt Näringsliv ansluter sig till Svensk Handels yttrande i rubricerade ärende.

Göran Norén

Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och allmän
förmögenhetsrätt
103 33 Stockholm

Remissyttrande

Europeiska kommissionens två förslag till direktiv om dels vissa aspekter rörande avtal om leverans av digitalt innehåll dels vissa aspekter rörande avtal för försäljning av varor på nätet eller annars på distans

Er ref: Ju2015/10162/L2

Svensk Handel, som är handelsföretagens intresseorganisation och företräder 12 000 små, medelstora och stora företag med nära 300 000 medarbetare, får med anledning av remissen anföra följande:

Allmänna synpunkter

Inledningsvis vill Svensk Handel framhålla vikten av det fortsatta arbetet med att förverkliga den inre marknaden och att underlätta för företag att verka gränsöverskridande. En viktig del i detta arbete är strävan mot ett fullharmoniserat konsumenträttsligt regelverk. Mot denna bakgrund stödjer Svensk Handel kommissionens initiativ som tagits i de aktuella remitterade förslagen.

Ett tydligt, balanserat och fullharmoniserat regelverk blir allt viktigare i och med digitaliseringen och den ökade globala konkurrensen. För att företag på ett effektivt sätt ska kunna konkurrera på en vidare marknad behövs tydliga regler och ett högt förtroende hos konsumenter. Med hänsyn till den snabba och omvälvande digitala utvecklingen måste lagstiftningen vara teknikneutral och principbaserad. Risker är annars stora för oönskade effekter såsom höjda kostnader, försämrade innovationskraft och försämrade konkurrenskraft. Ett exempel är att man valt att reglera digitalt innehåll för sig och att dra gränsen för vad som är digitalt

innehåll vid om den fysiska varan endast är en bärare av det digitala innehållet. Detta riskerar att leda till svåra gränsdragningar av vilket regelverk som är tillämpligt, särskilt med tanke på Internet of things-utvecklingen. Det är mot denna bakgrund av stor vikt att reglerna är harmoniserade sinsemellan.

Principiellt anser Svensk Handel att det är olämpligt att föreslå särskilda regler om köprättsligt fel och påföljder för försäljning online. Detta är inte teknikneutralt och kommer att innebära att olika regelverk och tolkningar kommer att gälla för olika försäljningskanaler. En sådan lösning går helt stick i stäv med utvecklingen av omnikanalshandeln, d v s integrerad försäljning i olika kanaler. Att då ha olika regelverk för olika situationer är kostnadsdrivande och svårtillämpat. Resultatet kommer med all sannolikhet att bli att företag som säljer såväl offline som online av praktiska skäl anpassar sin verksamhet till de strängaste reglerna, d v s tre års reklamationsperiod och två års omvänd bevisbörda. Detta missgynnar givetvis svenska företag.

Svensk Handel tror inte heller att olika regelverk för olika försäljningskanaler kommer att öka konsumenternas förtroende eller företagets vilja och möjligheter att handla gränsöverskridande. Regelverket framstår som än mer komplext och det blir ännu otydligare vad som gäller när.

Svensk Handels remissyttrande kommenterar nedan endast förslaget avseende vissa aspekter rörande avtal för försäljning av varor på nätet eller annars på distans. Vad gäller förslaget avseende digitalt innehåll analyserar Svensk Handel fortfarande konsekvenserna av detta och kan komma att återkomma med synpunkter.

Förslag till direktiv om vissa aspekter rörande avtal för försäljning av varor på nätet eller annars på distans

Svensk Handel anser att förslaget till direktiv om avtal för försäljning av varor på nätet eller annars på distans är alltför obalanserat till konsumentens fördel och möjliggör för konsumenterna att bli överkompenserade. Förslaget kan starkt ifrågasättas utifrån ekonomisk och miljömässig hållbarhetssynpunkt då konsumenten

ska ha rätt att välja mellan avhjälpande och omleverans alternativt häva ett köp utan att ett fel är av väsentlig betydelse. Detta leder till att konsumenter kan kräva en ny vara oavsett felets betydelse. Varor som har smärre fel, typ mindre skönhetsbrister, kommer att kasseras i hög utsträckning istället för att repareras och användas. I kombination med att konsumentens skyldighet att reklamera inom skälig tid tas bort samtidigt som presumptionen om ursprungligt fel förlängs till två år blir förslaget mycket kostnadsdrivande för företagen.

Vad gäller de föreslagna materiella bestämmelserna vill Svensk Handel särskilt framhålla följande synpunkter.

Reklamation

Reklamationsfristens längd, två alternativt tre år, är av underordnad betydelse i jämförelse med avsaknaden av konsumentens skyldighet att reklamera inom skälig tid samt omvänd bevisbörda för ursprungligt fel. Att konsumenten inte föreskrivs en skyldighet att reklamera ett upptäckt fel inom skälig tid anser Svensk Handel strida mot grundläggande principer och det är svårt att se vad som är betungande för konsumenten med den skyldighet som finns idag, att inom minst två månader från att man upptäckt ett fel meddela säljaren felet.

En reklamation i tid har betydelse för hur säljaren kan lösa situationen. Reparation eller omleverans som skulle varit lämpliga påföljder vid ett fel kanske inte längre är möjliga till följd av att konsumenten väntat med att reklamera. Felet kan ha förvärrats genom fortsatt användande och omleverans är inte möjligt då varan inte finns kvar i sortimentet. Ett sådant köp kommer då att hävas oavsett om felet är av väsentlig betydelse för konsumenten och konsumenten får då tillbaka pengarna. Att konsumenten i sådant fall inte ska betala för den nytta denne haft av varan under tiden kommer att medföra att konsumenten överkompenseras på säljarens bekostnad. Därutöver finns möjligheten för konsumenten att kräva ersättning för prisskillnad p g a att säljaren inte kunnat leverera en ny vara. Svensk Handel ifrågasätter starkt att detta skulle vara en väl avvägd balans mellan näringsidkarens och konsumentens intressen.

Vad gäller rätten till nyttoavdrag för konsumentens användning av en vara menar Svensk Handel att det är av grundläggande betydelse för

balansen i regelverket. Svensk Handel anser att nyttoavdrag ska vara möjligt vid såväl omleverans som hävning. Att det som i förslaget anges i form av ett värdeminskingsavdrag på en onaturligt slitage är inte tillräckligt. För att undvika att konsumenten överkompenseras och minimera risken för att systemet missbrukas måste näringsidkaren ges möjlighet att göra ett avdrag för den nytta som en konsument har haft av en reklamerad vara, både vid hävning och omleverans.

Vidare menar Svensk Handel att art. 9 punkt 5 om att konsumentens rätt till påföljd påverkas av om konsumenten själv bidragit till felet bör förtydligas till att omfatta även då konsumenten förändrat produkten så att dess värde minskat alternativt möjligheten till avhjälpande har försvårats. Som ett exempel kan nämnas en konsument som reklamerar en repa i ett bord som denne målat om för att dölja repa. Företagets möjlighet att avhjälpa felet har väsentligen försvårats och fördyrats. Svensk Handel menar att art. 9 punkt 5 bör kompletteras med följande skrivning: "or in some other way diminished the value of the product through his or her actions".

Omvänd bevisbörda

I direktivet föreslås att bevisbördan för om ett fel är ursprungligt ska ligga på säljaren under hela reklamations tiden om två år. Svensk Handel motsätter sig detta då det kommer att medföra stora svårigheter för säljaren att bevisa att ett fel inte är ursprungligt. Svensk Handel ifrågasätter också motiveringen till att förlänga bevisbördan från 6 månader till 2 år. Kommissionen anger i sin analys som stöd för förändringen att endast en minoritet av företagen utnyttjar sin möjlighet att kräva att konsumenten bevisar att ett fel är ursprungligt vid reklamationer efter 6 månader. Svensk Handel menar att detta snarare är ett bevis på att dagens system fungerar bra och att det saknas behov av att tiden för omvänd bevisbörda förlängs. Den bakomliggande analysen är alltför bristfällig för ett så pass ingripande förslag.

Erfarenhetsmässigt kan sägas att det är svårt för säljaren att fullgöra sin bevisbörda och bryta presumptionen om ursprungligt fel, i synnerhet när det gäller mer komplexa produkter (tillämpningen av dagens 20a § i konsumentköplagen). I allt fler fall kommer det att bli nödvändigt att göra en noggrann undersökning av produkten för att kunna avgöra om ett fel är ursprungligt. Detta kommer att medföra

ökade kostnader. Risken är stor att många företag avstår från denna typ av undersökningskostnad och därigenom hålls ansvariga för fel som egentligen inte var ursprungliga.

I kombination med vad som sagts ovan om att det saknas skyldighet för konsumenten att reklamera i tid liksom att inget nyttjandeavdrag får göras menar Svensk Handel att en utsträckning av den omvända bevisbördan till två år är att öppna upp för omotiverade reklamationer och överkompenserade konsumenter.

Hävning mm

Det är av stor betydelse att hierarkin bland påföljderna vid fel i varan kvarstår och att det är tydligt för konsumenten vad som gäller. Svensk Handel menar att den inte är lämpligt att ta bort väsentlighetskravet vid hävning då det kommer att medföra att konsumenten begär hävning även vid mindre betydelsefulla fel. Som påpekats tidigare riskerar detta att försätta säljaren i en svår situation om denne inte får göra ett nyttoavdrag liksom om konsumenten därefter framställer ett krav på skadestånd för prisskillnad.

Enligt föreslagna art. 13 ska säljaren vid hävning återbetala köpeskillingen till konsumenten inom 14 dagar från mottagandet av konsumentens meddelande om hävning. Svensk Handel menar att denna korta tidsfrist ställer till problem för säljaren som då inte ges möjlighet att ta emot och undersöka varan innan återbetalning ska ske. I synnerhet eftersom konsumenten får vänta i 14 dagar med att skicka tillbaka varan från att denne lämnade sitt meddelande till säljaren. Säljaren måste ges en faktisk möjlighet att vidta lämpliga undersökningsåtgärder för att fastställa huruvida felet är ursprungligt eller ej innan en skyldighet att återbetala köpeskillingen infaller.

Motsvarande bestämmelser finns i konsumenträttighetsdirektivet och erfarenheterna från tillämpningen av detta bör beaktas. Det är ett reellt problem att säljaren behöver återbetala köpeskillingen till konsumenten innan varan har kommit tillbaka till säljaren för undersökning. Om det efter en undersökning visar sig att varan inte var i det skick konsumenten hävdade är det mycket svårt för säljaren att kräva ersättning från konsumenten i efterhand.

I och med att konsumenten ej har någon skyldighet att reklamera inom en viss tid kan meddelandet om hävning vara det allra första meddelande som en säljare får av en konsument angående reklamationen och säljaren måste då ges möjlighet att utreda riktigheten i reklamationen, felets beskaffenhet och om någon annan påföljd än hävning är lämplig innan denne är skyldig att betala tillbaka köpeskillingen. Svensk Handel anser mot denna bakgrund att art. 13 måste ändras så att näringsidkaren ges möjlighet att undersöka en reklamerad vara innan återbetalning ska ske.

Vidare vill Svensk Handel framhålla att säljarens skyldighet att stå för frakten av en felaktig vara från konsumenten till säljaren inte bör vara oinskränkt. Inom ramen för kommissionens förslag om förbud mot oerättigad geografisk blockering diskuteras bland annat att näringsidkare inte ska kunna neka försäljning till konsumenter i andra medlemsstater om leverans av varan sker till en adress på det territorium näringsidkaren vanligtvis levererar till ("Pick-up option"). Det ställs inte krav på att näringsidkaren levererar gränsöverskridande dock kan ju konsumenten själv vidta sådana åtgärder. Kostnaden för frakten tillbaka till näringsidkaren om konsumenten har "flyttat" varan till en annan medlemsstat blir då väsentligt högre. Detta är ingenting som näringsidkaren kan påverka eller välja bort varför en väsentligen ökad fraktkostnad p g a konsumentens agerande bör belasta konsumenten och inte näringsidkaren. Detta bör komma till uttryck i det aktuella direktivet.

Sammanfattningsvis anser Svensk Handel att det är olämpligt att reglera de aktuella frågorna särskilt för online-handel då det leder till olika regelverk för olika försäljningskanaler. Vidare är förslaget alltför obalanserat till konsumentens fördel. För att uppnå balans menar Svensk Handel att följande justeringar behöver göras:

- Konsumenten måste föreskrivas en skyldighet att inom en viss tid reklamera ett fel till näringsidkaren
- Den omvända bevisbördan för om ett fel är ursprungligt måste begränsas till sex månader
- Hierarkin bland påföljderna ska bibehållas liksom kravet på väsentligt fel vid hävning

- Näringsidkaren måste ges möjlighet att göra ett avdrag för den nytta som en konsument har haft av en reklamerad vara, både vid hävning och omleverans
- Näringsidkaren måste ges möjlighet att undersöka en reklamerad vara innan återbetalning av köpeskillingen ska ske.

SVENSK HANDEL

Karin Johansson

Anna-Karin Strömqvist